

Informační média

Rozvoj kritického myšlení
v závislosti na druhu dostupných
informací, porozumění médiím

Ing. Bohdana Jinochová

Člověk a společnost

- lidský život se odehrává v konkrétní společnosti
- od narození jsme obklopeni jinými lidmi, na kterých jsme závislí
- od narození jsme závislí na vztazích s jinými lidmi
- všechno má za následek růst a rozvoj:
 - osobnost
 - vlastnosti
 - charakter
 - zájmy

Úkol k zamyšlení

„Vytvořte definice pojmu SPOLEČNOST.“

Společnost

- význam pojmu z psychologie
 - *organizované seskupení lidí, kteří jsou v určitém vzájemném vztahu*
- **charakteristické znaky:**
 - pokračování tradic, kultury a historie
 - sdílení společných ekonomických činností
 - život v určitém politickém uspořádání
 - život na určitém území, v lokalitě
 - individuální vlastnosti jednotlivců se formují a vytvářejí se:
 - společenská uspořádání
 - postavení jednotlivce
 - činnosti lidí mající společné cíle
 - dosažení nejvyšší formy soběstačnosti

Pojem **SPOLEČNOST**

- základní pohledy na vztah člověka a společnosti
 - 1. prvořadý je člověk**
 - jednotlivci vytvářejí společnost
 - 2. struktura společnosti**
 - jednotlivec je takový v jaké žije společnosti
- tyto dva pohledy se vzájemně nevylučují, ale doplňují
- proces objevování lidské společnosti jedincem = **SOCIALIZACE**
 - ve škole
 - v rodině
 - v zájmových kroužcích
 - ve vztazích s jinými lidmi

Definujte
pojmy „postoj“
a
“předsudek“

Vyberte nejvýstižnější charakteristiku

1. Postoj je:

- a) schopnost jednotlivce řešit samostatně vzniklé problémy.
- b) poměrně stálý sklon jednotlivce reagovat v určitých situacích určitým způsobem.
- c) schopnost člověka navazovat vztahy s jinými lidmi.

2. Předsudek je:

- a) nenávist vůči jednotlivcům či skupinám vyvolaná psychickou poruchou.
- b) špatná zkušenost s někým anebo s něčím, která vede ke strachu z nových věcí.
- c) nepřátelský postoj vůči lidem patřícím do jiné skupiny, který je předem daný.

Řešení

1. Postoj – odpověď B

- vztah jednotlivce k něčemu
- tendence reagovat kladně či záporně na určité skutečnosti

2. Předsudek – odpověď C

- nepřátelský postoj vůči určité skupině či jednotlivci
- předpokládáme negativní vlastnosti nebo chování
- mohou být přejaty

Úkol – Přečtěte si následující tvrzení z knihy

„Otázky bez podpisu“

- a) Děti, které vyrostly bez lásky, například v některých kojeneckých ústavech a dětských domovech jsou postiženy psychickou deprivací. Když vyrostou, nejsou schopny reagovat na vřelý citový projev, těžko mohou navazovat trvalá přátelství a často se jim nedaří skutečně se zamilovat.
- b) K celému období dospívání patří zbožňování idolů.
- c) Je třeba vědět, jak byl ten, koho milujeme, vychován, jak láskyplná byla jeho maminka a jak starostlivý jeho tatínek.

Souhlasíte
se všemi
body?

Sociální politika, její principy a funkce v dnešní společnosti

- **sociální politika**
 - soubor činností, které mají chránit občany před důsledky nepříznivých životních situací (nemoc, stáří, invalidita, chudoba ...)
- **cíle sociální politiky**
 - potřeby a zájmy společensky slabších vrstev
 - malý společenský vliv
 - chudší skupina
 - zdokonalování životních podmínek
 - rozvoj osobnosti člověka
- **čtyři základní principy**
 - princip sociální spravedlnosti
 - princip sociální solidarity
 - princip subsidiarity
 - princip participace

Funkce sociální politiky

Různé sociální politiky v době a v zemi.

- pomáhá odstraňovat anebo zmírňovat důsledky určitých sociálních událostí
- podílí se významnou měrou na přerozdělování peněz z daní a dalších příjmů
- zmírňování některých neodůvodněných sociálních rozdílů v životních podmínkách lidí
- realizace opatření, která vedou k žádoucímu vývoji ve společenských vztazích
- napomáhá odstraňovat příčiny různých nepříznivých sociálních situací, která brání integraci člověka do společnosti

Úkol k zamyšlení

Když mají žáci zaplacené obědy ve školní jídelně, jejich rodiče dbají o to, aby je v případě nemoci z obědů včas odhlásili. To proto, aby neplatili zbytečně za obědy, které jejich děti nebudou jíst. Co by se asi s odhlašованиеm obědu stalo, kdyby je děti měly ve škole zdarma?

Myslíte si, že by rodiče i nadále své děti z obědů pečlivě odhlašovali? I když by je „neodhlášení“ nic nestálo?

Spravedlnost

- *„Dokonalá ctnost – každému se poskytne to, co mu náleží.“*
- Aristoteles
- v dnešní době – spravedlnost zajišťuje vláda pomocí redistribuce peněz
- obecné dobro státu i obce s garancí práv jednotlivců

Sociální spravedlnost

- sociální spravedlnost
 - vymezena pravidly
 - přerozdělování příjmů a bohatství ve společnosti
 - přerozdělování životní příležitosti a předpoklady
 - zda něco lidé posuzují jako spravedlivé a nespravedlivé záleží na okolnostech, na politickém prostředí, tradicích, kultuře a dalších vlivech
 - citlivé politické téma
 - přístup z různých hledisek
 - základní kritérium při posuzování spravedlnosti je požadavek rovnosti

Rovnost

- rovnost můžeme chápat v různých významech
 - formální rovnost
 - rovnost příležitostí pro dosažení svých individuálních cílů
 - rovnost výsledků, která se týká toho, jak je hodnoceno rozdělování v zájmu rovnosti

Svoboda

- mít možnost rozhodovat o vlastním životě
- umožňuje vést samostatný život
- něco nezbytného a samozřejmého a univerzálně platného
- předpokládá určitou úroveň hmotného zabezpečení

Úkol z zamyšlení

Liberte – Égalit-Fraternité = Svoboda – Rovnost – Bratrství

Když se nad tím hlouběji zamyslíte, zřejmě vás napadne, že dosažení všech tří cílů najednou je spojeno s určitým problémem. V čem je problém?

Vztah rovnosti a svobody má v sobě zabudován konflikt vyplývající z toho, že svoboda vyvolává nerovnosti, a naopak – snaha o zajištění rovnosti „za každou cenu“ je nutně spojena s omezením svobody.

Úkol 1

1. Jak byste charakterizovala rozdíl mezi pravicovou a levicovou politickou stranou?
2. Pravicová politická strana klade důraz především na doplňte alespoň 2 příklady.
3. Levicová politická strana klade důraz především na doplňte alespoň 2 příklady.

Úkol 2

1. Které ze stran a hnutí existujících v současnosti v České republice byste zařadili mezi pravicové a které mezi levicové?
2. K pravici v ČR patří například:
3. K levici v ČR patří například:

Úkol 3

V některých úvahách o vývoji politiky a politické situace v ČR, ale i jinde se objevují názory, že politické strany v současnosti ztrácejí svou ideovou vyhraněnost.

Jak tomu rozumíte? Co je ideová vyhraněnost? A proč k tomu dochází?

Sociální solidarita

- znamená být s někým ve shodě
- princip sociální politiky
- **rozeznáváme např.:**
 - solidaritu zdravých s nemocnými
 - solidaritu bohatých s chudými
 - solidaritu zaměstnaných a nezaměstnaných
 - solidarita mezigenerační solidarity

Může být organizována různými institucemi. Nejčastěji zajišťována prostřednictvím sociální politiky státu.

Úkol k zamyšlení

Solidarita představuje v moderní společnosti důležitou hodnotu, jejichž uplatňování vede k sociální soudržnosti v obcích, regionech i celé společnosti k prevenci sociálních konfliktů a k zajištění lidsky důstojného života všem občanům. Může být jednak stimulem k rozvoji společnosti, nástrojem k prohlubování sociální soudržnosti a tolerance, ale rovněž i jejich překážkou.

Proč? V čem tkví podstata tohoto protikladného hodnocení významu sociální solidarity?

Sociální stát a problém chudoby

- nedosahují určité minimální výše příjmu
- stav, kdy životní podmínky a uspokojení základních životních potřeb není v nezbytné míře zajištěno dostatečnými zdroji
- člověk nedisponuje majetkem nebo jinými prostředky, které by mu umožnily dosáhnout minimální společenské životní úrovně
- **původní znaky chudoby:**
 - sklíčenost
 - beznaděj
 - smutek
 - starost

Vznik chudoby:

- z nízkých výdělků v zaměstnání
 - z nedostatku zaměstnání

Chudoba může být

Chudoba určuje do velké míry i podobu sociální politiky a charakter opatření, která ji mají řešit.

- **absolutní**
 - označuje se jako bída
 - člověk strádá skutečným nedostatkem
 - nemá uspokojeny základní životní potřeby
- **relativní**
 - týká se lidí z vyspělých zemí, kteří vnímají sami sebe jako chudé
 - netrpí absolutním nedostatkem
 - mohou mít ve srovnání s chudými lidmi ze zaostalých zemí – vysokou životní úroveň

Úkol k zamyšlení

Na vědecké konferenci věnované problémům ekonomického
rozvoje byla řečena tato věta:

„Země jsou chudé, protože jsou chudé.“

Jak si tuto větu chápete a vysvětlujete si ji?

Úkol k zamyšlení

Co znamená slovní spojení stárnutí populace? Proč populace stárne?

Státní populace znamená, že roste podíl obyvatel nad 65 let na celkové populaci. Je to dáno nejenom tím, že se lidé dožívají vyššího věku, ale rovněž tím, že se v populaci rodí málo dětí.

Úkol k zamyšlení

Co si myslíte o **krizi sociálního státu**?

*Jaké jsou - a jsou vůbec nějaké -
možnosti, jak ji překonat?*

Daně

- hlavní příjmy státního rozpočtu (= centralizovaný peněžní fond)
- rozdělujeme na přímé a nepřímé

1. přímé

- lze specifikovat subjekt, který platí daně
- důchodové, majetkové

2. nepřímé

- daně ze spotřeby
- spotřební daň a daň z přidané hodnoty

- další daňové příjmy :

1. pojistné na sociální zabezpečení
2. pojistné na veřejné zdravotní pojištění

Výdaje státního rozpočtu

Rozdíl mezi příjmy a výdaji
tvoří SALDO = deficit státního
rozpočtu.

- jsou vládní nákupy statků a služeb, transfery

1. výdaje státních institucí

- např. nákupy počítačů a automobilů pro ministerstva, armádní nákupy, platy státních zaměstnanců apod.

2. transfery jsou výdaje

- související s přerozdělováním
 - např. starobní důchody, podpory v nezaměstnanosti, nemocenské dávky, přídavky na děni, dotace zemědělcům, platby zdravotního pojištění za děti,

Daňová soustava

- by měla být v každé zemi efektivní a spravedlivé
- **efektivní soustava:**
 - představuje pro poplatníky co nejmenší administrativní zátěž
 - poplatníky nebude motivovat k tomu, aby ve snaze vyhnout se vyšší daňové zátěži, omezovali své investice či jiné aktivity
 - obsahuje co nejméně výjimek pro určité skupiny poplatníků
 - je stát úspěšný při vybírání daní

Úkol k zamyšlení

Zamyslete se nad daní z příjmu fyzických osob, kterou lidé platí ze svých mezd a platů.

Jak bychom ji stanovili maximálně efektivně?

Aby v maximálně možné míře vyhovovala všem čtyřem výše uvedeným podmínkám?

Princip užitku

- lidé by měli platit daň podle toho, jaký užitek získávají ze svých služeb poskytovaným státem
- **př. silniční daň**
 - všechna silniční vozidla s tuzemskou značkou použitá v ČR k podnikání
 - logické že tuto daň, jejichž výnos by měl sloužit k financování výstavby a oprav silnic, platí podnikatelé

Princip schopnosti platit

- měli by být pro poplatníky únosnou zátěží
- dosahování vertikální i horizontální spravedlnosti
 1. *vertikální spravedlnost* – lidé s vyššími příjmy by měli platit vyšší daně
 2. *horizontální spravedlnost* – lidé co mají přibližně stejnou schopnost, by měli platit přibližně stejné daně

Daňové systémy

1. Proporcionální daňový systém
2. Regresivní daňový systém
3. Progresivní daňový systém

Zdroj

Informace pro rozvoj demokratické společnosti – informační
médiá – rozvoj kritického myšlení v závislost na druhu
dostupných informací, porozumění médiím – Jana Hrbková